

Evolučná predstava o vzniku vesmíru a života je stále zahrnutá do učebných osnov väčšiny škôl a predkladá sa ako dokázaný fakt. Profesor Edgar H. Andrews je jeden z tých vedeckých pracovníkov, ktorí prijímajú biblický popis stvorenia uvedený v knihe Genesis. Vo svojej knihe "Od ničoho k prírode" prístupným a zrozumiteľným štýlom predkladá odpovede na otázky typu "Odkiaľ pochádzame?", "Ako sa začal život?", "Aký je vek zeme?", a pod.

V tomto dokumente vyberáme niektoré jeho myšlienky a názory z citovanej knihy z kapitoly Veda, zázraky a Biblia. Niečo o autorovi, Edgarovi H. Andrewsovi, je možné dozvedieť sa na konci dokumentu "Stvorenie a veda - syntéza" umiestneného na tejto web stránke.

Veda, zázraky a Biblia

(Edgar H. Andrews: *Od ničoho k prírode*, str. 89-101, Creativpress, Bratislava 1991).

Veda je plná podivuhodných vecí. Poskytuje nám také bohatstvo informácií o svete, v ktorom žijeme a takú kontrolu nad ním, že niekedy hovoríme o zázrakoch vedy. Veda nám dala elektrinu a lietadlá, lieky a prístroje, tranzistorové rádiá a televíziu. Veda je obdivuhodná v tom, čo dokázala.

Ale veda nemôže urobiť čokoľvek, ani nemôže všetko vysvetliť. Niektorí nadšenci vedy očakávajú od nej vysvetlenie takých vecí, ktoré sú už za hranicami jej možností. Veria, že všetko sa dá vedecky objasniť, a že raz v budúcnosti neostane žiadny zázrak nevysvetlený. Znepokojuje ich, keď sa niektoré javy nedajú vtesnať do interpretácie vedy, a najmä keď vyslovíte názor, že jediným vysvetlením je pochopiť tieto javy ako prejav Božieho konania.

Evolúcia uspokojuje týchto ľudí, lebo predkladá zdanlivo vedecký výklad sveta bez toho, aby k tomu potrebovala Boha. Ľudia, ktorí rozmýšľajú takýmto spôsobom, v podstate nechápu, čo je veda. Spomeňme niektoré princípy aktuálne platné pre vedu, na ktoré títo ľudia zabudli.

Ako a prečo

Veda môže vysvetliť ako javy prebiehajú, nikdy však prečo sa odohrávajú.

Ak sa ma opýtate, ako funguje televízia, alebo ako sa atómy viažu do molekúl, môžem odpovedať pomocou vedy. Je pravdepodobné, že v priebehu rokov veda vysvetlí ešte mnoho vecí, ktorým dnes nerozumieme, ako napr. činnosť ľudského mozgu. Ale ak sa opýtate, prečo existuje elektrina či rádiové vlny, alebo prečo sa atómy správajú tak, ako to pozorujeme, potom veda musí priznať - to nie je v mojej kompetencii. Veda prijíma svet taký, akým ho nachádza a nepýta sa, prečo sú veci také, aké sú. To je otázka pre filozofiu alebo náboženstvo.

Je však otázka "Prečo?" naozaj dôležitejšia ako otázka "Ako?". Samozrejme, že nás zaujíma, ako javy prebiehajú, ale náš život môžeme prežiť celkom užitočne a šťastne bez akýchkoľvek poznatkov o vede!

Z histórie ale vieme, že pre človeka je život neznesiteľný, ak nepozná odpoveď na otázku "Prečo?". Prečo sme tu? Aký je zmysel života? Prečo určité veci milujeme a iné neznášame? Prečo prežívame strach, vinu, lásku a šťastie? Čo je zdrojom ľudskej túžby po poznaní? Prečo s takým úsilím skúmame náš svet a vesmír?

Tieto, ale i mnohé ďalšie - im podobné otázky, sú oveľa dôležitejšie ako tie, na ktoré môže dať odpoveď veda. Z toho potom vyplýva, že pomoc, ktorú môžeme od vedy očakávať, je ohraničená a týka sa len určitých oblastí života.

Dobro a zlo

Veda si nemôže vyberať medzi dobrom a zlom.

Veda objasňuje tajomstvo materiálneho života, ale nehovorí nič o duchovnom živote. Môže uvoľniť energiu atómu, ale nemôže vám pomôcť pri voľbe (rozhodnutí) pozitívneho či negatívneho spôsobu využitia tejto energie.

Slová ako "dobrý", "zlý" či "dobro" a "zlo" nie sú súčasťou vedeckého jazyka, aspoň vtedy nie, keď majú vyjadriť ľudské túžby a činy. Ako nás veda môže upozorniť na to, že krádež je zlo a pomoc iným ľuďom je dobro? Veda nemá čo povedať o dobre a zle, o kráse a ošklivosti, o úprimnosti a priestupku, o spravodlivosti a milosrdenstve.

Dôvod je veľmi prostý. Veda študuje hmotný svet, ale fenomény ako láska, spravodlivosť a dobrota patria k duchovnému svetu. Vo fyzikálnom či materiálnom svete sa s nimi nestretneme.

Keď máte bolesti v nohe, nejdete k zubárovi. Keď sa vám pokazí auto, nebudete žiadať o radu lekára. Ak by ste to urobili, povie vám: "Ste na zlej adrese". Keď potrebujete pomoc a radu, musíte ísť za človekom, ktorý je odborníkom na riešenie vášho problému.

Tak je to aj s vedou. Nemôžete od nej žiadať, aby vám povedala, čo je dobré a čo zlé. Nemôžeme očakávať, že veda bude vodcom v našom živote. Veda vôbec nie je priestorom na riešenie takýchto otázok. Preto sme nútení hľadať pomoc niekde inde.

Veda nám teda nemôže pomôcť, ale je tu ešte Biblia, ktorá reaguje na tieto problémy a môže pomôcť. Žalmista Dávid hovorí: Tvoje slovo je sviecou mojim nohám a svetlom môjmu chodníku (Žalm 119:105).

Počiatky

Veda nemôže vysvetliť počiatky.

Nevysvetlí ich preto, lebo počiatok, resp. vznik, predstavuje premenu niečoho minulého (čo bolo) na súčasné (čo jestvuje teraz). Veda skúma svet taký, v akom ho nachádzame dnes. Nemôže však zistiť, čo bolo pred počiatkom sveta a vesmíru.

Je zrejmé, že vedecké bádanie nám môže v určitej miere odhaliť aj to, čo sa odohrávalo v minulosti. Je to dané tým, že minulosť zanecháva stopy viditeľné aj v prítomnosti. Môžeme napríklad spočítať letokruhy na kmeni stromu a odvodiť z toho, že jeho vek je vyše tritisíc rokov. Umožňuje nám to tá skutočnosť, že stromy rástli rovnomerne v priebehu celých tritisíc rokov. Dnešný svet má teda zhodný charakter s tým včerajším a platí to pre mnohé tisíce rokov spätne do minulosti.

Ale vznik sveta je úplne odlišnou záležitosťou. Veda nám nemôže povedať nič o počiatku existencie vesmíru. Čo bolo pred vznikom vesmíru? Ak odpovieme, že nič, nasleduje otázka - odkiaľ potom všetko pochádza? Alebo ak pred počiatkom vesmíru niečo jestvovalo, čo to bolo?

Veda nie je v stave zodpovedať tieto otázky, pretože môže skúmať len súčasné deje. Z minulosti môže odhaliť len to, čo sa vtedy odohrávalo rovnako, ako sa odohráva dnes. To však zrejme neplatí pre počiatok.

Vedecké zákony

Nakoniec, veda nemôže objasniť ani sama seba!

Dovoľte, aby som vysvetlil, čo tým myslím. Činnosť vedy spočíva v tom, že predkladá teórie, ktorými chce vysvetliť pozorované javy a skutočnosti. Potom sa každá teória preveruje ďalšími pozorovaniami alebo experimentami, až kým vedec získa istotu, že jeho teória je správna. Teória, ktorá je naozaj spoľahlivo preskúšaná sa nazýva vedecký zákon.

Úlohou vedy je teda popisovať svet okolo nás pomocou zákonov. Niektoré z najvýznamnejších zákonov hovoria napríklad, že hmota a energia sa nemôže úplne stratiť, ani ju nemožno získať znovu, a to za žiadnych okolností. Iný zákon nás informuje o tom, aký je vzájomný vzťah medzi teplom a prácou, ďalší zas, ako sa zhlukujú atómy a vytvárajú molekuly a kryštály.

Keď som povedal, že veda nemôže objasniť samú seba, myslel som tým, že nemôže vysvetliť pôvod týchto vedeckých zákonov. Nemôže nám odpovedať na otázku, prečo sú práve také aké sú a nie trochu odlišné. Uvedme príklad.

Jeden veľmi známy zákon hovorí o zmene objemu plynu v závislosti na zmene tlaku, ktorý na neho pôsobí. Je to Boylov zákon, ktorý učí, že súčin objemu plynu a tlaku je vždy stály, pokiaľ sa plyn nezohreje ani neochladí. Dá sa to zapísať takto:

$P \times V = \text{konštanta (a)}$. Ak teda tlak stúpne, objem sa zmenší tak, že súčin tlaku a objemu je rovnaký, taký ako bol predtým.

Môžete si predstaviť aj iný zákon, ktorý by platil. Napríklad, súčin tlaku a štvorca objemu by mohol byť stále rovnaký:

$P \times V^2 = \text{konštanta}$ (b). Prečo zákon (a) platí zákon (b) neplatí? Veda nemôže odpovedať na takýto druh otázky. Hovorí len, že variant (a) je pravdivý a (b) neplatný, no nikdy nám nezdôvodní, prečo je to tak. Každý vedecký zákon má veľký počet potenciálnych variantov, ktoré sú neplatné.

Kto uprednostnil určitý zákon pred všetkými ostatnými potenciálnymi zákonmi? Prečo je príroda práve takáto a nie iná? Odkiaľ pochádzajú vedecké zákony?

Túto otázku by sme hneď mohli zodpovedať z kresťanského hľadiska. Ale každý, či už kresťan alebo nie, musí uznať, že veda ju zodpovedať nemôže. Veda nemôže objasniť samú seba.

Presvedčili sme sa teda, že veda je ohraničená. Nemôže vysvetliť samú seba a nedokáže to ani v budúcnosti. Veda zozbierala veľké množstvo poznatkov, ktorých hĺbku však nedokáže zmerať,

lebo naša myseľ nestačí na prienik k ich podstate.

Tak ako jazero, aj veda má svoje brehy, svoje hranice. Veľkosť jazera obmedzujú hory, ktoré ho obklopujú. Aj veda je ohraničená brehmi, za ktoré sa nemôže dostať, a horami, do ktorých nemôže vstúpiť. Načrtli sme obrysy hraníc, ktoré veda nemôže prekročiť. Len tí ľudia, ktorí nepochopili, čo je veda, budú od nej očakávať, že ich povedie do každého poznania a do každej pravdy. Ich očakávanie sa však nemôže naplniť.

Aký je Boh

Touto otázkou sa zaoberá skoro celá Biblia a my na ňu teraz nedáme vyčerpávajúcu odpoveď. Ale jednu vec by sme o Bohu mali vedieť, aby sme porozumeli, čo sú to zázraky a ako sa môžu odohrať. Najjednoduchšie je to vyjadrené v samotnej Biblii: *Všetko udržuje svojim mocným slovom* (Židom 1:3); *Všetko má v ňom svoje bytie* (Kolosenským 1:17).

Oba tieto verše sa vzťahujú na Ježiša Krista, druhú osobu svätej Trojice. Nám však stačí informácia, že popisujú, aký je vzťah Boha k stvorenému vesmíru.

Mnohí z tých, ktorí veria, že Boh stvoril svet, majú v tejto otázke zmätok. Myslia si, že Boh na začiatku vesmír stvoril, a potom ho už prenechal spontánnemu vývoju. Boh je zobrazený ako veľký hodinár, ktorý utvoril svet analogický akémusi úžasnemu mechanizmu, natiahol ho a potom sa o neho prestal starať.

Problémom je tu ale fakt, že Boh je vynechaný zo svojho vlastného vesmíru. Bol pri počiatku stvorenia, vravia, ale potom už tam nikdy nebol potrebný. Všetko vo vesmíre je samočinne regulované vedeckými zákonmi, ktoré On ustanovil na počiatku. Toto samozrejme vysvetľuje pôvod vedeckých zákonov, ale prehliada Božie zásahy do stvorenia, aktuálne v súčasnosti. Z Boha urobili veľmi vzdialenú Bytosť, ktorá nemá žiadny záujem o súčasný svet. Toto nie je učenie Biblie. Pozrime sa, čo nám hovoria dva hore citované verše.

Boh je tu

Prvá vec, ktorú si všimneme je, že v obidvoch veršoch je použitý prítomný čas. Nehovorí sa, že Boh udržoval všetky veci, alebo že existencia všetkého spočívala na ňom vtedy - na počiatku. Dozvedáme sa, že On všetko udržuje teraz, teda práve aj v tejto chvíli.

Z toho vyplýva veľmi podstatná skutočnosť, že Boh je tu. Je tu teraz. Ak by tu v tejto chvíli nebol, všetky veci by stratili svoju súdržnosť a všetko by sa rozpadlo. Môže to znamenať len jedno - stvorený vesmír, ako celok, je vo svojej existencii závislý na prítomnosti Boha. Tak, ako

to vyslovil apoštol Pavel: *V ňom žijeme, hýbeme sa a trváme* (Skutky 17:28).

Ak by Boh prestal udržiavať všetky veci, vesmír by prestal existovať. Jednoducho by zanikol, stratil sa. Viem, je to prekvapujúca myšlienka. My svoj svet okolo seba vnímame ako niečo pevné a stále. Boha si zároveň predstavujeme ako neurčitú, neskutočnú bytosť. Ale v skutočnosti je to naopak. Svet existuje preto, lebo existuje Boh, ktorý v každej chvíli udržuje všetko pohromade.

Môže byť tento pevný a stály svet taký krehký, ako o tom hovoríme? Nie je tento pohľad na vesmír ťažko prijateľný? Možno je to náročné pre laika. Ale vedcovi by to nemalo robiť žiadne problémy, lebo on vie, že tento "pevný" svet okolo nás v skutočnosti vôbec nie je pevný! Iba o maličkom zlomku priestoru, ktorý zaberajú atómy, možno hovoriť ako o zaplnenom. Zvyšok je prázdny. Náš pevný svet vôbec nie je až taký pevný! Na druhej strane je tu však Boh so svojou veľkosťou, ktorý obdivuhodným spôsobom zabezpečuje spoľahlivý chod a procesy celého vesmíru.

Chyba, ktorej sa treba vyhnúť

Ak povieme, že svet a príroda nemôžu existovať nezávisle od Boha, nesmieme si myslieť, že príroda je to isté čo Boh. Ľudia, ktorí vravia, že Boh je príroda a príroda Boh, sa volajú "panteisti". Mýlia sa, pretože kladú Boha na nižšiu úroveň, aká zodpovedá Jeho veľkosti. Podľa nich, Boh nie je osoba, ale iba tajomná životná sila pôsobiaca v prírode. Takáto idea nemôže vysvetliť počiatok vesmíru, lebo ak Boh je totožný s prírodou, nemohol ju stvoriť. Nemohol tam

byť ani prítomný skôr, ako existoval vesmír.

Biblia učí, že Boh je nad prírodou. On udržuje prírodu a prírodný svet nemôže bez neho existovať, On však existoval už pred počiatkom vesmíru a Jeho bytie pretrvá aj po zániku sveta. Boh je nad prírodou a je od nej nezávislý. Závislosť na Bohu je naopak charakteristický rys prírody.

Vedecké zákony

Naše dva biblické verše nehovoria iba to, že Boh všetky veci udržuje, ale tiež, že to robí prostredníctvom "slova svojej moci". Čo je to "slovo jeho moci"? Kresťania často nazývajú Bibliu "slovom Božím" a na začiatku Jánovho evanjelia je Ježiš Kristus tiež nazvaný "Slovo". Je však zrejmé, že ani jeden z týchto významov sa v našom prípade nehodí.

Videli sme, že vedecké zákony popisujú, ako sa veci v prírode udržujú pohromade. Popisujú väzbu medzi atómami i vzájomné vzťahy merateľných vecí a javov. Z hľadiska vedy môžeme potom povedať, že vedecké zákony udržujú všetky veci, alebo, že všetky veci sa držia pohromade pomocou týchto zákonov. (Pravdivejší by bol výrok, že zákony popisujú, ako sa tieto javy odohrávajú).

Tieto myšlienky možno zhrnúť jednoduchým konštatovaním: *Vedecké zákony sú slovom Božej moci!*

Platí to, že vesmír nielen existuje, pretože to chce Boh, ale Jeho vôľa určuje aj všetky procesy, ktoré sa v ňom odohrávajú. Predstavme si, že Boh by menil spôsob, ktorým riadi veci. Potom by nemohla existovať žiadna veda, lebo vedecké zákony by sa museli zo dňa na deň meniť. Ale Biblia učí, že Boh je autor poriadku, a nie zmätku. On usporiadal prírodné deje tak, aby prebiehali ustálené a pravidelne. Preto sa môžeme oprieť o logiku, keď hovoríme o zákonoch či poriadkoch, ktoré pôsobia v prírode. Preto sa aj veda mohla pustiť do úlohy - objaviť, aký je charakter týchto zákonov. Pretože Boh je spoľahlivý, spoľahlivé sú aj zákony prírody.

Pomocou Biblie sme schopný zodpovedať na dve otázky, ktoré veda zodpovedať nemôže. Ako vznikol vesmír? Stvoril ho Boh svojou mocou z ničoho. Všimnime si, že samotný čas je predmetom stvorenia. Boh nepodlieha času. Je večný, bez počiatku alebo konca. Tak ako kozmonaut hľadá dole na Zemi a preklenie zrakom veľké vzdialenosti, tak aj Boh má v zornom poli celé časové rozpätie a sleduje všetky veci súčasne. *Jeden deň je u Pána ako tisíc rokov a tisíc rokov ako jeden deň* (2. Petrov 3:8).

Druhá otázka, ktorú veda nemôže zodpovedať, znie: *Odkiaľ pochádzajú vedecké zákony?* My však vieme, že existencia týchto zákonov je v každom momente výrazom Božieho rozhodnutia (Jeho vôle) zachovať ich. Atómy kmitajú podľa jeho príkazu a vietor i vlny ho poslúchajú - a to aj vtedy, keď to vyzerá ako "normálny" či samovoľný proces.

Zázraky

Slovo *zázrak* môže mať rôzny význam. Môžeme ho napr. popísať ako jav, ktorý žiadna vedecká disciplína nemôže vysvetliť. Z toho však nutne vyplýva, že svet je plný zázrakov. Pri takejto definícii je zázrakom napr. počiatok vesmíru. Aj vedecké zákony patria medzi zázraky, pretože ich veda nemôže vysvetliť.

Ale pri slove zázrak máme na mysli ešte širší význam. Je pravda, že zázrak nemožno vysvetliť pomocou vedy. Nám však ide aj o to, že všetko, čo sa odohralo, stalo sa preto, lebo to Boh chcel a mal na to istý osobitný dôvod. Ježiš premenil vodu na víno, aby učeníkom zjavil svoju moc. Vzkriesil z mŕtvych Lazara, aby dokumentoval vládu nad životom a smrťou. Nad všetkými zázrakmi však dominuje udalosť vzkriesenia samotného Krista po Jeho ukrižovaní, čo znamená, že Boh-Otec prijal Jeho obeť.

Kresťanská viera je bez zázrakov neplatná. Ak neexistujú zázraky, potom Ježiš nevstal z mŕtvych. A ak Kristus nevstal z mŕtvych, kresťanská viera nemá žiadny zmysel. Tak ako to hovorí apoštol Pavol: *Ak Kristus nevstal z mŕtvych, vtedy je márna (prázdna) naša kázeň a márna je i vaša viera* (1. Korinťanom 15:14).

Je zvláštne, že niektorí kresťania prijali evolučnú teóriu, aby sa vyhli zázraku stvorenia. Zdá sa im, že kresťanstvo bez zázakov bude pre ľudí prijateľnejšie. Ale bez veľkého zázraku - vzkriesenia Ježiša Krista, kresťanstvo jednoducho neexistuje. Aspoň pokiaľ ide o kresťanstvo, ktoré poznáme z Biblie. Dôležité je pochopiť, že zázraky sú možné, a že sa odohrali. Ináč je kresťanská viera beznádejne pomýlená a bez základu. Takzvaný kresťan, ktorý neverí v zázraky, protirečí sebe samému. Nemôžeš vyznávať kresťanstvo bez zázakov.

Ako chápať zázraky?

Zázraky majú teda zásadný význam v kresťanskej viere. Ako ich však akceptovať v súvislosti s obrazom prírody, ktorý nám predkladá veda? Nie sú zázraky v rozpore s vedou?

Vedecké zákony, to sú Jeho (Božie) myšlienky, Jeho nariadenia. Sú to Jeho príkazy vzťahujúce sa na prírodu v každej chvíli, od jedného momentu k nasledujúcemu. Boh je tu a udržuje všetko, celú prírodu vo vzájomnej harmónii. My to nazývame vedecký zákon.

Zázrak sa môže teda odohrať v ktorúkoľvek chvíľu. Stačí len, aby Boh pozmenil niečo v usporiadaní prírody, či vydal odlišný príkaz, platný iba v čase trvania zázraku.

Z toho hľadiska sa už zázrak nejaví ako niečo úplne odlišné od normálneho chodu prírodných procesov. Oboje je v každej chvíli závislé od Božej vôle. Oboje je "slovo Božej moci" uvedené do činnosti. Rozdiel je len v tom, že Boh usmerňuje prírodné javy zvyčajne tak, aby ich priebeh bol nemenný, t.j. tak, ako ich popisujú aj naše vedecké zákony. Z času na čas však uvedie do prírodných procesov určité zmeny. Má na to svoje vlastné dôvody. My v takom prípade hovoríme o zázraku.

Boh riadi vesmír obvykle tak, ako to poznáme z vedeckého skúmania. Ale niekedy v záujme dobra, ktorého účel pozná len On, zmení tento štandardný poriadok. Na situáciu, ktorá týmto Jeho zásahom vznikne, nemožno aplikovať vedecké zákony. Tie si vtedy vzájomne protirečia a to, čo sa odohralo, nazývame zázrak.

Vedecké zákony i zázraky sú rovnocenným prejavom Božej vôle v prírode, pretože On udržuje všetky veci slovom svojej moci. Z toho hľadiska zázraky neprotirečia ani vede, ani nášmu zdravému rozumu. Zázrak a vedecký zákon sú iba dve stránky stáleho Božieho pôsobenia v prírode.

Je ešte veľa toho, čo nevieme o spôsobe, ako Boh stvoril svet. Je veľa vecí, ktoré nám veda povedať nemôže, a mnoho vecí, o ktorých nám Biblia nehovorí. Musíme si uvedomiť, že nikdy nebudeme vedieť, ako Boh uskutočnil niektoré veci na počiatku.

Späť [na začiatok článku](#) .

Späť [na zoznam článkov](#) .

Vytvorené: 24. septembra 2010.

Upravené: 15. marca 2013.

Čo veda nemôže